

VAD FUNGERAR FÖR ATT FÖREBYGGA INBROTT?

**It is wise to
spend public
money on
what works**

#StopDomesticBurglaries

01

INLEDNING

01

Sedan 2019 har European Crime Prevention Network (EUCPN – det europeiska nätverket för förebyggande av brottslighet) och flera europeiska länder organiserat en dag då hela EU fokuserar på inbrott. Målet med detta initiativ är att förbättra kampen mot denna typ av brott genom att informera medborgare om hur de kan skydda sina hem. I de flesta europeiska länder har den här typen av brottslighet minskat i åratal, men den står fortfarande för merparten av alla organiserade egendomsbrott. Dessutom berövar den inte bara människor på deras ägodelar utan också på deras trygghet i hemmet, och den har en betydande ekonomisk påverkan på samhället.

Men det är inte allt som fungerar. Eftersom en av nätverkets huvudfunktioner är att bidra till mer effektiva policyer och initiativ syftar den här texten till att stötta europeiska, nationella och lokala intressenter genom att ge en översikt över de initiativ som kan, eller inte kan, förebygga inbrott på ett framgångsrikt sätt. Alla initiativ har delats in i tre kategorier: initiativ för vilka det finns starka bevis, måttliga bevis eller begränsade bevis. När ett initiativ anses ha "starka bevis" betyder det att flera studier konsekvent har visat en nedgång i antalet inbrott, som exempelvis har uppstått när man gör hemmet mer svårgenomträngligt genom att använda en kombination av fönsterlås, inomhuslampor, dörrlås och utomhuslampor. Initiativ med "måttliga bevis" är sådana där ett begränsat antal studier har visat en lovande påverkan när det gäller brottsminskning, som när det kommer till egendomsmärkning. Men mer forskning behövs för att dessa ska anses ha "starka bevis". Andra initiativ, såsom inbrottslarm, har gett motstridiga resultat eller inte utvärderats tillräckligt ännu, men har egenskaper som verkar lovande och förtjänar mer uppmärksamhet. Slutligen vill vi understryka att de lärdomar som dragits vid implementering och den specifika kontexten alltid bör tas i beaktande när lagstiftare och yrkesutövare utvecklar sina egna strategier för att förebygga inbrott.

2 STARKA BEVIS

2.1 Att göra hemmet mer svårgenomträngligt

Att göra hemmet mer svårgenomträngligt ökar den ansträngning förövaren anser nödvändig för att ta sig in i ett hushåll. Eftersom en ökad ansträngning innebär större tidsåtgång och därmed en ökad risk har det en avskräckande effekt på inbrottstjuvar.¹ Att göra hemmet mer svårgenomträngligt genom en kombination av fönsterlås, inomhuslampor, dörrlås och utomhuslampor (**WIDE**) är den mest effektiva kombinationen för att förebygga inbrott och ger dessutom mest värde för pengarna.² För det första ger **inomhusbelysning styrd av en timer** intryck av att någon är hemma även om så inte är fallet.³ Det här är en viktig säkerhetsåtgärd, eftersom huruvida någon är hemma eller inte är en avgörande faktor i beslutet att slå till mot en egendom.⁴ Fler än nio av tio dömda inbrottstjuvar uppger att de aldrig avsiktligt skulle ta sig in på en egendom när någon är hemma. En bil som står parkerad på garageuppfarten eller en radio som står på medan man är på jobbet kan också bidra till detta.⁵ För det andra kan **utomhusbelysning som styrs av en timer** minska antalet inbrott kvälls- och nattetid tack vare den ökade risken för upptäckt, störningar och avskräckande.⁶ För det tredje är starka **fönster- och dörrlås** utformade för att förhindra intrång eller göra intrånget svårare⁷ genom att minska åtkomligheten, vilket är ett annat övervägande inbrottstjuvar gör när de bestämmer sig för vilket mål de ska slå till mot.⁸ Kriminalforskningen har visat att kvaliteten på den fysiska säkerheten är det främsta som avgör om en inbrottstjuv slår till mot en egendom.⁹ Men att stänga fönster och dörrar hänger på mänsklig aktivitet, till skillnad från de föregående två åtgärderna, som ska fungera automatiskt när de väl har installerats.¹⁰

Om man har råd med mer utrustning kan man uppnå det högsta totalskyddet med övervakningskameror, fönster- och dörrlås samt säkerhetskedjor.¹¹ Men den här kombinationen har vissa begränsningar. För det första är **säkerhetskedjor** utformade för att begränsa åtkomsten till en egendom, men de syns oftast inte utifrån och har därför ingen avskräckande effekt på inbrottstjuvar. Dessutom måste någon vanligtvis vara hemma för att de ska kunna användas, och de utgör en potentiell brandrisk.¹² För det andra är **övervakningskameror** främst utformade för att ge en avskräckande effekt genom att vara synliga, vilket ökar risken att bli avslöjad men inte fysiskt förhindrar intrånget. Dessutom är det dyrt att installera övervakningskameror. Därför rekommenderas WIDE eftersom det är ett billigare och säkrare alternativ.

Effektiviteten i att använda WIDE har visats i ett otal studier. Två av de bästa metoderna för att förebygga inbrott genom att göra hemmet mer svårgenomträngligt kommer från Nederländerna.

BÄSTA PRAxis: INBROTTSSÄKERHET SOM EN DEL AV BYGGDEKRETET

Efter att Nederländerna 1999 introducerade nya byggregleringar som krävde mer inbrottssäkra fönster och dörrar minskade antalet inbrott med en fjärdedel för hus som byggdes i enlighet med de nya regleringarna. Man har beräknat att minst 10 000 inbrott har förebyggts under det årtionde som har passerat sedan de nya byggregleringarna introducerades. **Inga indikationer på någon förflyttningseffekt**, antingen till "gamla" hus eller andra typer av stölder, har observerats. Tvärtom visar några studier att en positiv förflyttningseffekt uppstår. Säkerhetseffekterna överförs i viss mån till närliggande hus som inte är säkrade.¹³

BÄSTA PRAxis: KVALITETSMÄRKNING FRÅN POLISEN

Utöver de nya byggregleringarna introducerade Nederländerna även den nederländska polisens kvalitetsmärkning (PQM) 1995. Det finns två huvudsakliga skillnader mellan de båda. För det första går PQM ännu längre än byggregleringarna. Medan de senare bara fokuserar på gångjärn och lås innefattar PQM ytterligare krav gällande belysning, sikt och säkerheten för fönster, dörrar och takfönster. För det andra är byggdekretet obligatoriskt, medan användandet av PQM är frivilligt och beror på vad husägaren eller projektutvecklarna är villiga att göra.

Kvalitetsmärkningen kan appliceras på befintliga hus, nya byggnader eller offentliga utrymmen. Det nederländska centret för brottsförebyggande och säkerhet har utvecklat en manual för varje situation.¹⁴

Forskning har visat att hus med PQM får färre besök av inbrottstjuvar och att risken att bli ett offer (för ett lyckat inbrott) i ett PQM-hus är 78 % lägre än i ett hus som inte är certifierat. Om kraven implementeras redan i byggfasen är minskningen ännu större.¹⁵

2.2 Grannsamverkan

Tanken bakom grannsamverkan är att minska brottsligheten genom att de boende organiserar sig själva och håller ögon och öron öppna. Om de ser eller hör något misstänkt ringer de polisen. Boende kan hjälpa varandra, till exempel genom att tömma brevlådan eller klippa grannens gräsmatta när grannen är på semester. Den här ökade övervakningen avskräcker kriminella på grund av den ökade risken att åka fast. Genom att skapa tecken på att någon är hemma, en avgörande faktor i beslutet att slå till mot en egendom, är det mycket svårare för inbrottstjuven att avgöra huruvida en byggnad är tom eller ej. Dessutom förbättrar grannsamverkan den sociala sammanhållningen. Medborgare utvecklar en uppsättning normer för området och organiserar sig själva för att begränsa avvikande handlingar som brottslighet.¹⁶

De boende, eller den lokala polisen, kan ta initiativ till att organisera en strukturerad grannsamverkan. Hur hög brottsligheten är i det lokala området avgör hur inblandad polisen är i organiserandet av en sådan samverkan. Områden med låg brottslighet behöver passiv inblandning från polisen, medan polisen kan behöva ta täten för att implementera grannsamverkan i områden med hög brottslighet.¹⁷ När man implementerar en grannsamverkan kan det vara en enskild åtgärd eller en del av ett mer omfattande program.¹⁸

Dess brottsförebyggande effekter har utvärderats i ett antal studier; tyvärr utfördes de flesta av dessa i USA och Storbritannien, där man oftare gör utvärderingar av brottsförebyggande program än på den europeiska kontinenten. En statistisk metaanalys visar att grannsamverkan har tydliga effekter när det gäller att minska brottsligheten. Områden med grannsamverkan upplevde en minskning av brottsligheten med mellan 16 % och 26 % jämfört med områden utan grannsamverkan. Den positiva effekten på brottsligheten är oberoende av både omfattningen på övervakningsprogrammet och typen av program.¹⁹ Men bevisen gällde främst tiden före sociala medier, så det är viktigt att vara medveten om att metoderna och resultaten kan påverkas av de förbättrade kommunikationskanalerna.²⁰

2.3 Att förhindra att samma offer blir utsatt flera gånger

Data visar att hus som tidigare blivit utsatta för inbrott löper mycket högre risk att bli utsatta för inbrott igen²¹ eller med andra ord att en andra incident är mer trolig än en första och en tredje mer trolig än en andra.²² Fenomenet då ett hus blir utsatt för inbrott flera gånger kallas upprepade förseelser eller **exakta upprepningar**.²³ Men den förhöjda risken påverkar inte bara samma adress utan även hus i närheten, och i de fallen kallas inbrotten **nära upprepningar**. Ju närmre i tid och avstånd ett hus ligger från ett som blivit utsatt för inbrott, desto större risk att det huset också blir utsatt för inbrott. I takt med att tiden och avståndet minskar minskar också risken för närliggande hus.²⁴

Det finns två huvudsakliga förklaringar: stimulans- och flagghypoteserna. Båda baseras på teorin om rutinemässig aktivitet, som menar att brottslighet bör förklaras med en förövare, ett lämpligt mål och brist på övervakning. Den första hypotesen innebär att förövare återvänder till samma kvarter eftersom de har upptäckt möjligheter i ett visst område under ett tidigare inbrott. En förövare som har upptäckt möjligheter eller svagheter fattar ett rationellt beslut att återvända till området för att generera mer profit. Den andra synvinkeln, flagghypotesen, innebär att förövare återvänder till samma område eftersom det har inneboende svagheter som fungerar som en inbjudan till brottslingar. Det är troligt att båda bidrar till förekomsten av nära upprepningar eftersom förövare utnyttjar befintliga svagheter för att begå brott.²⁵

Det är svårt att ange en vanlig tid och ett vanligt avstånd för återkommande inbrott eftersom det i en jämförelse mellan tio städer i fem länder fanns viss överensstämmelse mellan kontexterna, men också avsevärda skillnader.²⁶ Men dessa upptäckter kan ändå användas till initiativ för att minska antalet inbrott, först genom att identifiera de egendomar som ligger i riskzonen för upprepade inbrott och sedan genom att omedelbart agera och implementera en eller flera av följande taktiker²⁷: å ena sidan kan olika typer av patrullering och övervakning ökas, å andra sidan kan polisen försöka involvera både de boende i området och andra viktiga aktörer. För det första kan information gällande säkerhetsåtgärder som att stänga fönster och låsa dörrar när man lämnar huset²⁸ eller reparera och förstärka ingångar, förbättra lås och belysning²⁹ understrykas när risken för inbrott troligtvis är förhöjd.³⁰ Den här metoden har stor potential eftersom hushåll har större chans och är mer villiga att skydda sig själva på ett effektivare sätt efter ett första inbrott; 25 % av hushållen lät installera åtminstone en säkerhetsåtgärd efter ett inbrott.³¹ För det andra kan polisen be de boende att hålla ögonen öppna, implementera grannsamverkan och be grannar att ta hand om varandra.³² Åtgärder för återkommande offer och de som bor i närheten har visat en betydande minskning i hur många som utsätts för upprepade inbrott³³ utan att inbrottsrisken förflyttas till närliggande kvarter.³⁴ Framgången beror dock på korrekt implementering och uppbackning från polisen och aktivt deltagande från offren.³⁵

BÄSTA PRAXIS: GRATIS KONSULTATION OCH AVTAL OM RABATTER

Polisens erbjudande om gratis konsultation och avtal om rabatter med försäkringsbolag eller banker (lån) för att stötta försök att göra hem mer svårangrepliga i Tyskland kan ses som ett bra exempel. Särskilt som det också ger sårbara grupper (med låg socioekonomisk status) möjlighet att förbättra sin säkerhet.³⁶

2.4 Grindar

Den fjärde åtgärden som det finns starka bevis för är användningen av grindar. Med grindar avses installationen av låsbara grindar, vanligtvis av stål eller järn, som begränsar åtkomsten till en gångväg eller ett nätverk av gångvägar. För det första ökar den här inbrottsförebyggande åtgärden den ansträngning inbrottstjuvar måste göra genom att begränsa åtkomsten till gångvägar till legitima användare som har en nyckel eller en kod och genom att kontrollera åtkomsten till potentiella mål för brottslighet.³⁷ För det andra ökar grindar risken för förbrytare genom att göra om offentliga utrymmen till privata. Dessutom kan grindar öka de närboendes naturliga övervakning och göra det svårt att hitta en ursäkt att befinna sig i området.³⁸

En metaanalys bevisar att grindar är en kostnadseffektiv inbrottsförebyggande åtgärd, om än med måttliga effektstorlekar. Dessutom finns flera faktorer som begränsar de här resultatens allmängiltighet, som till exempel att alla studier som användes i metaanalysen utvärderade brittiska grindprogram. Men om yrkesutövare eller lagstiftare vill titta närmare på implementeringen av grindar finns det ett antal riktlinjer som beskriver vilka praktiska åtgärder som bör utföras för att skapa omständigheter som gör det mer troligt att grindar fungerar på ett effektivt sätt. Några av de praktiska hänsyn som måste tas är att konsultera boende och få deras godkännande samt garantera villigheten att använda grindarna.³⁹

2.5 Gatubelysning

Att öka belysningen på gator eller i andra offentliga utrymmen kan avsevärt minska både brottsligheten på dagen och natten⁴⁰ samt rädslan för brottslighet.⁴¹ Det finns två huvudsakliga teorier kring varför förbättrad gatubelysning orsakar en nedgång i brottslighet. Den första menar att förbättrad belysning minskar brottslighet genom att öka sannolikheten att förövaren blir identifierad. Den andra menar att förbättrad gatubelysning i ett område ökar de boendes stolthet och den informella kontrollen, vilket kan öka antalet människor som använder ett område och därmed öka antal potentiella vittnen till kriminellt beteende. Den första teorin förutspår en minskad brottslighet framför allt under dygnets mörka timmar, medan den andra teorin förutspår en minskad brottslighet både på dagen och på natten.⁴²

Som med andra brottsförebyggande åtgärder ska installationen av gatubelysning, för att vara effektiv, vara målinriktad⁴³ och polisen ska alltid fråga sig om förbättrad belysning är ett lämpligt svar på ett problem med brottslighet eller oordning i ett särskilt kvarter eller område. En problemorienterad guide finns tillgänglig [från Clarke] för lagstiftare eller yrkesutövare som vill implementera ökad belysning.⁴⁴

03

MÅTTLIGA BEVIS

3.1 Fokus på återfallsförbrytare

Det är ett väldokumenterat faktum att en minoritet aktiva kriminella är ansvariga för en stor andel av brottsligheten. Policyer mot brottslighet har svarat på den här koncentrationen av brottslighet på olika sätt: hårdare straff baserat på tidigare fällande domar⁴⁵ eller införandet av projekt för återfallsförbrytare som ägnar särskild uppmärksamhet åt de mest aktiva inbrottstjuvarna i ett distrikt baserat på en definierad lista. Förbrytare på den listan vet om att de är iakttagna och kommer att bli gripna och häktade så snart de begår ett brott. Samtidigt får dessa prioriterade brottslingar kontakt med ett system som kan hjälpa till att rehabilitera dem.⁴⁶ De här projekten har till exempel utvecklats av polisdistrikten i Oslo (Very Important Criminal (VIC)-projektet)⁴⁷ och Amsterdam (Approach Top600). I projektet Approach Top600 samarbetar fler än 40 organisationer inom säkerhet, sjukvård, ungdomsvård och skyddstillsyn. Varje person på listan har en egen kontaktperson som fungerar som en central punkt för alla inblandade organisationer, utvecklar en personlig åtgärdsplan och ger personen ifråga stöd.⁴⁸

En nyligen gjord utvärdering av Approach Top600 har visat att det här tillvägagångssättet resulterar i en minskning av antalet inbrott med 7 % till 45 %. Dessutom har det en positiv inverkan på rehabiliteringsantalet: från det ögonblick då projektet inleds minskar målgruppens återfallsfrekvens med 41 %.⁴⁹ Om den preventiva aspekten inte fungerar finns inkapacitering fortfarande kvar som ett sista alternativ. Givetvis visar ett antal studier att resultatet kan bli en betydande nedgång av antalet inbrott i ett område när de mest aktiva inbrottstjuvarna hålls bakom lås och bom under en period.⁵⁰

3.2 Lokal publicitet

När man inleder ett initiativ för att minska antalet inbrott, som grannsamverkan, rekommenderas investeringar i lokal publicitet. Forskning kring 21 åtgärder för att minska antalet inbrott har visat att en (för)publicering av initiativets existens och målsättningar för det omgivande samhället är en relativt enkel och kostnadseffektiv metod för att öka den brottsförebyggande åtgärdens påverkan. Mekanismen som gör att detta kan hjälpa till att minska brottsligheten är kommunikation av information om ökad brottsförebyggande aktivitet som därmed påverkar förbrytares intryck. Analysen visade till och med att initiativ som lanserade en publicitetskampanj före den faktiska implementeringen rapporterade att antalet inbrott började minska redan innan initiativet inleddes, en effekt som kallas en "föregripande fördel". Större minskningar av antalet inbrott kan uppnås när enskilda publicitetskampanjer (sådana som existerar under en längre period och ses som en intervention i sig själva) med tillräcklig budget implementeras.⁵¹

Det är som alltid svårt att identifiera vad som kommer att fungera bäst i specifika situationer. Kampanjens effekt kommer i hög grad att bero på kontexten där den implementeras. Men det finns några frågor som måste ställas när man planerar en kampanj: Vilka är målgruppen? Förbrytare eller offer? Var finns målgruppen? I ett specifikt kvarter? Eller i en hel stad eller ett helt land? När kommer kampanjen att drivas i relation till implementeringen? Ständigt eller då och då? Vilka media kommer att användas? Tidningar, radio, sociala medier ...? Vilket budskap vill ni framföra? Ett allmänt eller specifikt? Alla dessa frågor behöver besvaras i planeringsfasen.⁵²

3.3 Märkning av egendom

Det finns källor som menar att 80 % av alla stölder och inbrott sker med avsikten att så småningom sälja de stulna varorna vidare, eller häleri. Detta implicerar att det skulle finnas betydligt färre tjuvar utan mottagare, så man bör även prioritera hanteringen av stulna varor.⁵³ Det finns flera åtgärder mot häleri (se nedan) men den viktigaste är att märka egendom så att det blir svårare att tjäna pengar på stulna varor eller använda dem direkt. Dessutom kan denna åtgärd hjälpa till att garantera att stulna varor konfiskeras och återbördas till den rättmätiga ägaren.⁵⁴

Egendom kan märkas genom att man lägger till hus- eller postnumret med UV-pennor, med säkerhetsbrickor, radiofrekvensidentifiering (RFID) eller mikropunkter (som innehåller en unikt kodad digital signatur).⁵⁵ Dessutom har mobiltelefoner och surfplattor även inbyggda alternativ för att blockera dem på avstånd ifall de blir stulna, vilket gör dessa enheter mindre värdefulla och säljbara.⁵⁶

Studier från Västaustralien och London har visat att märkning av egendom är effektivast när över 80 % av lokalbefolkningen märker sin egendom och om det utförs i kombination med brottsförebyggande råd och publicitet.⁵⁷

4 BEGRÄNSADE ELLER INGA BEVIS

4.1 Larm

Inbrottslarm anses främst ha en avskräckande funktion då inbrottstjuvar undviker att bryta sig in i hus när de inser att det finns larm installerade, vilket ökar risken att bli upptäckt och gripen. Men de få befintliga utvärderingarna från England och Wales har visat motsatta resultat. Tvärtom kan det vara kontraproduktivt att installera inbrottslarm eftersom de associeras till en höjd snarare än en minskad risk⁵⁸ för både lyckade inbrott och inbrottsförsök.⁵⁹ Det finns flera möjliga förklaringar till det här överraskande resultatet. En möjlig förklaring är att vissa inbrottstjuvar kan hitta sätt att ta sig förbi larm för att undvika upptäckt och minska risken att bli gripen.⁶⁰ Larmets kvalitet är en viktig faktor i det fallet. Intervjuer med dömda inbrottstjuvar bekräftade de här resultaten; förutom ett märke på inbrottslarm (ATD) blev inte förbrytarna avskräckta av inbrottslarm.⁶¹ Inbrottstjuvar kan också känna till att den höga frekvensen av falsklarm gör att polis och säkerhetsföretag inte omedelbart svarar på ett larm genom att skicka ut en patrull, vilket ger inbrottstjuvar tid att slutföra sitt arbete och lämna platsen. En annan möjlig förklaring kan vara att inbrottstjuvar tolkar närvaron av ett larm som ett tecken på att det finns värdesaker i huset. De potentiella fördelarna kan i så fall väga upp för den ökade risken enligt deras beräkningar.⁶² Dessutom kan en förbrytares erfarenhetsnivå påverka synen på larm, där mer erfarna förbrytare ser larm som mindre avskräckande än deras mindre erfarna motsvarigheter. Ett annat motargument är det faktum att larm inte är kostnadseffektiva: de är ganska dyra och minskar inte risken för inbrott. Det finns dock bevis från Frankrike som visar att larm (för sig själva och i kombination med andra säkerhetsåtgärder) är effektiva i att förebygga inbrott i hus men inte skyddar lägenheter på egen hand. Men utan ytterligare insikter om specifikationer och kontexter där larm uppfyller sitt syfte rekommenderas det inte att man råder medborgare att installera inbrottslarm, eftersom det kan invägga dem i falsk säkerhet.⁶³

4.2 Kampanjer för ökat medvetande

De som arbetar med att förebygga brott väljer ofta kampanjer för ökat medvetande för att informera människor om brott med hopp om att därmed påverka deras beteende. En mediekampanj (sociala medier inkluderat) är ett av inslagen i EU-dagen som fokuserar på inbrott. Men forskning har visat att kampanjer som enbart fokuserar på att överföra kunskap sällan fungerar. Tvärtom kan de till och med öka rädslan för brott snarare än att minska (risken för) brott och skador.⁶⁴ Dessutom har vi inte hittat några utvärderingar av påverkan eller resultat av kampanjer för ökat medvetande som fokuserar på inbrott.

Men målinriktade kampanjer för ökat medvetande som är en del av en övergripande strategi, som kan utvecklas med hjälp av den här texten, kan visa sig värdefulla. Särskilt om man håller följande riktlinjer i åtanke. För det första ska meddelandet vara konkret, praktiskt och specifikt. Säg inte "Ge inte inbrottstjuven en chans", utan säg åt folk exakt vad de kan göra för att förebygga inbrott (till exempel att ha en viss sorts dörrlås installerat). För det andra bör en kampanj använda de mediekanaler som låter den nå sin målgrupp. Här kan en mediebyrå hjälpa människor som arbetar med att förebygga brott. Kampanjer bör också vara noggrant planerade när det gäller tidpunkt och varaktighet. Repetitioner (under koncentrerade perioder) är att föredra framför kampanjer som pågår en längre tid. Slutligen bör kampanjer alltid vara del av en bredare, koordinerad strategi för att uppnå målsättningen. För att öka brottsminskningen bör de uppfylla minst ett av följande två villkor. För det första bör de koncentrera sig på de känslomässiga och affektiva delarna av beteendeförändring utöver kunskapsöverföring och ökat medvetande. För det andra bör de medfölja och stötta andra strategier för att förebygga brott (straffrätt, situationsbaserad, utvecklingsinriktad och samhälllig prevention) på ett sätt som gör att de förbättrar och förstärker varandra.⁶⁵

4.3 Åtgärder mot häleri

Som tidigare nämnts finns det källor som menar att 80 % av alla inbrott sker med avsikten att så småningom sälja de stulna varorna vidare. Gapet mellan antalet registrerade inbrott och antalet registrerade häleribrott verkar indikera att många fall av häleri inte uppmärksammas av polisen. Med hjälp av forskning från Nederländerna kan vi anta att mörkertalet för häleri är högt: 3 % av invånarna i Nederländerna som är 15 år eller äldre – över 422 000 personer – erkänner att de då och då har gjort sig skyldiga till häleri. De svarande och experter nämner fyra omständigheter som underlättar köpet av stulna varor. Den första är prisskillnaden. Den andra är hur enkelt det är att köpa stulna varor. Den tredje är den relativt sett låga risken att åka fast. Och den sista är att polis och rättsväsende inte ägnar häleri tillräcklig uppmärksamhet.⁶⁶ De här resultaten visar att det fortfarande finns utrymme till förbättring när det gäller att minska intäkterna från inbrott. Vi har identifierat flera aktörer som kan spela en roll i det avseendet.

Till att börja med kan **myndigheter** skapa databaser där **konsumenter** kan registrera sina egna ägodelar i förebyggande syfte, vilket i händelse av stöld underlättar rapporteringen och ökar chansen att få tillbaka de stulna varorna. Ett ytterligare steg är att utveckla ett verktyg, som StopHeling i Nederländerna, som låter medborgare och andrahandsköpare kontrollera om en vara har registrerats som försvunnen eller stulen via ett serienummer (endast unika varor kan registreras). Om så är fallet kan polisen underrättas och vidta åtgärder. Antalet sökningar steg från nästan 456 000 år 2014 till nästan 670 000 år 2015, och under det första kvartalet år 2016 har det redan överstigit 283 000 (vilket uppgår till 850 000 ifall trenden håller i sig hela året). I det avseendet verkar StopHeling uppfylla ett behov hos allmänhet och andrahandsköpare av att kontrollera pålitligheten för en vara de överväger att köpa.⁶⁷

Vidare kan **tillsynsmyndigheter** vidta åtgärder för att kontrollera andrahandshandeln och pantbanker. I Norge måste de som vill bedriva laglig verksamhet inom andrahandshandeln därför ansöka om en licens hos polisen. Polisen kan vägra utfärda en licens till sökande som har ett brottsregister eller är misstänkta för att handla med stulna varor, eller dra tillbaka en licens om de har anledning att misstänka att den missbrukas.⁶⁸ I Nederländerna har den som köper andrahandsvaror varit tvungen att registrera de köpta varorna (vad de köper, när och av vem) sedan 1880. Sedan 2011 har en digital variant av den här registreringen utvecklats och kopplats ihop med StopHelings databas.⁶⁹

Dessutom kan **polisen** aktivt leta efter stulna varor genom att då och då kontrollera utomhusmarknader som är välkända för att stulna varor säljs där.⁷⁰ Nuförtiden har den digitala världen stor räckvidd och popularitet, vilket ger förbrytare en ny infrastruktur för illegal handel. Om vi vill förhindra att häleri försvinner ut ur rampljuset bör polisen proaktivt genomföra sökningar på nätet.⁷¹

Slutligen kan även **den privata sektorn** bidra. I Norge kan professionella webbplatser som säljer andrahandsvaror tvinga säljare att registrera sig på sätt som gör att de inte kan förbli anonyma. Man gör även manuella kontroller av allt som läggs upp till försäljning på "marknaden" och man riktar särskild uppmärksamhet mot misstänkta annonser. Det finns en pågående dialog med polisen om varor som kan vara stulna, och i misstänkta fall måste ägarskapet dokumenteras med kvitton.⁷² Dessutom gör registrering av varor det möjligt att koppla ett stulet föremål till ett offer, men få medborgare följer strikt rekommendationerna att registrera varor, och många misstag görs när serienumren anges. Den här processen bör automatiseras eller åtminstone uppmuntras i största möjliga utsträckning med ett samarbete mellan det offentliga och det privata. Slutligen finns ett behov av att utveckla en metod för att göra vissa icke-unika varor, såsom smycken, unika.⁷³

Alla åtgärder som gör inbrott mindre lönsamma genom att minska marknaden för, och marknadsvärdet för, stulna varor är givetvis en bra idé. Tyvärr har ingen dokumenterad effekt på inbrottsminskningar ännu noterats.⁷⁴ Men vi tror ändå att det finns utrymme för förbättring och vi uppmuntrar en grundlig utvärdering om medlemsstaterna bestämmer sig för att vidta någon av de åtgärder som nämns ovan.

05

SLUTSATS:**VAD FUNGERAR
FÖR ATT
FÖREBYGGA
INBROTT?****Att göra hemmet mer svår genomträngligt****Vad är det?**

Kombinationen av fönsterlås, belysning inomhus, dörrlås och belysning utomhus

Hur fungerar det?

Att göra hemmet mer svår genomträngligt gör målet mindre lämpligt genom att öka risken och/eller ansträngningen.

Grannsamverkan**Vad är det?**

Grannsamverkan uppmanar boende att hålla ögon och öron öppna och ringa polisen om de ser eller hör något misstänkt.

Hur fungerar det?

Att starta grannsamverkan gör ett område mindre lämpligt genom att öka risken och minska möjligheterna.

Att förhindra att samma offer blir utsatt flera gånger

Vad är det?

Egendomar som löper risk att bli utsatta för upprepade inbrott bör identifieras för att öka implementeringen av preventiva åtgärder såsom att göra hemmet mer svårgenomträngligt eller använda polispatruller.

Hur fungerar det?

Implementeringen av dessa åtgärder ökar ansträngningen och risken som krävs för att begå inbrott i identifierade hus.

Grindar

Vad är det?

Grindar hindrar förbrytare från att få åtkomst till gångvägar.

Hur fungerar det?

Att installera grindar ökar ansträngningen eftersom inbrottstjuvar inte kan komma åt husen eller använda gångvägarna som flyktväg. Grindar ökar också den naturliga övervakningen från boende, vilket ökar risken för potentiella inbrottstjuvar.

Gatubelysning

Vad är det?

Förbättrad gatubelysning ökar belysningen på gatan.

Hur fungerar det?

Att öka belysningen ökar risken för att en förbrytare blir identifierad av potentiella vittnen.

SLUTNOTER

- 1 Sorensen, D. 2003. "The Nature and Prevention of Residential Burglary: A Review of the International Literature with an Eye towards Prevention in Denmark." Läst 19 juli 2004. www.jur.ku.dk/medarbejdere/davesorensen/Publikationer/Nature.pdf
- 2 A. Tseloni, R. Thompson, och N. Tilley (Eds.), *Reducing Burglary*, Cham: Springer, 2018.
- 3 T. Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2016, kapitel 2.
- 4 C. Rogers, Alley-Gates and Domestic Burglary: Findings from a Longitudinal Study in Urban South Wales, *The Police Journal* 91:1 (2016), <https://dx.doi.org/10.1177/0032258X16683696>.
- 5 E. Taylor, Honour among Thieves? How Morality and Rationality Influence the Decision-Making Processes of Convicted Domestic Burglars, *Criminology & Criminal Justice* 14:4 (2013), <https://dx.doi.org/10.1177/1748895813505232>.
- 6 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 7 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 8 Rogers, Alley-Gates and Domestic Burglary: Findings from a Longitudinal Study in Urban South Wales.
- 9 College of Policing, Safer Streets Fund - Crime Prevention Toolkit, Ryton-on-Dunsmore: College of Policing, 2021, https://whatworks.college.police.uk/Research/Documents/Safer_Streets_toolkit.pdf.
- 10 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 11 A. Tseloni, R. Thompson, L. Grove et al., The Effectiveness of Burglary Security Devices, *Security Journal* 30 (2017), <https://dx.doi.org/10.1057/sj.2014.30>.
- 12 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 13 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 14 S. Schat, The Dutch Centre for Crime Prevention and Safety: Quality Mark Pkww EUCPN, expertmöte, 2021
- 15 O. Nauta, De Effectiviteit Van Het Politiekeurmerk Veilig Wonen, Amsterdam: DSP - groep, 2004.
- 16 T. Bennett, K. Holloway, och D. Farrington, The Effectiveness of Neighborhood Watch, *Campbell Systematic Reviews* 4:1 (2008), <https://dx.doi.org/10.4073/csr.2008.18>.
- 17 P.-O.H. Wikström och K. Treiber, Beyond Risk Factors: An Analytical Approach to Crime Prevention, i: B. Teasdale och M.S. Bradley (Eds.), *Preventing Crime and Violence*, Cham: Springer International Publishing, 2017.
- 18 Bennett et al., The Effectiveness of Neighborhood Watch.
- 19 Bennett et al., The Effectiveness of Neighborhood Watch.
- 20 College of Policing, Safer Streets Fund - Crime Prevention Toolkit.
- 21 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 22 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 23 L. Hoppe och M. Gerell, Near-Repeat Burglary Patterns in Malmö: Stability and Change over Time, *European Journal of Criminology* 16:1 (2018), <https://dx.doi.org/10.1177/1477370817751382>.
- 24 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 25 Hoppe och Gerell, Near-Repeat Burglary Patterns in Malmö: Stability and Change over Time.
- 26 Ibid.
- 27 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 28 Hoppe och Gerell, Near-Repeat Burglary Patterns in Malmö: Stability and Change over Time.
- 29 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 30 Hoppe och Gerell, Near-Repeat Burglary Patterns in Malmö: Stability and Change over Time.
- 31 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 32 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 33 College of Policing, Safer Streets Fund - Crime Prevention Toolkit.
- 34 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 35 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 36 Hoppe och Gerell, Near-Repeat Burglary Patterns in Malmö: Stability and Change over Time.
- 37 A. Sidebottom, L. Tompson, A. Thornton et al., Gating Alleys to Reduce Crime: A Meta-Analysis and Realist Synthesis, *Justice Quarterly* 35:1 (2018), <https://dx.doi.org/10.1080/07418825.2017.1293135>.
- 38 College of Policing, Safer Streets Fund - Crime Prevention Toolkit.
- 39 Ibid.
- 40 B.C. Welsh och D.P. Farrington, Effects of Improved Street Lighting on Crime, *Campbell Systematic Reviews* 4:1 (2008), <https://dx.doi.org/10.4073/csr.2008.13>.

- 41 R.V. Clarke, Improving Street Lighting to Reduce Crime in Residential Areas, United States of America: Office of Community Oriented Policing Services, U.S. Department of Justice., 2008.
- 42 Welsh och Farrington, Effects of Improved Street Lighting on Crime.
- 43 Tseloni
- 44 Clarke, Improving Street Lighting to Reduce Crime in Residential Areas.
- 45 A.A. Braga och D.L. Weisburd, The Effects of "Pulling Levers" Focused Deterrence Strategies on Crime, *Campbell Systematic Reviews* 8:1 (2012), <https://dx.doi.org/10.4073/csr.2012.6>.
- 46 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 47 Ibid.
- 48 Actiecentrum Veiligheid en Zorg, Effectmonitor Top 600: Resultaten En Effecten Van De Aanpak Top600 2018, 2018.
- 49 Ibid.
- 50 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 51 K. Bowers och S. Johnson, The Role of Publicity in Crime Prevention: Findings from the Reducing Burglary Initiative, *Bowers, K. J. och Johnson, S. D. (2003) The role of publicity in crime prevention: findings from the Reducing Burglary Initiative. Home Office Research Study (272).* (2003).
- 52 K. Bowers och S. Johnson, Using Publicity for Preventive Purposes, in: N. Tilley (Ed.), *Handbook of Crime Prevention and Community Safety*, Cullompton, Devon: Willan, 2005.
- 53 H. Ferwerda, T. Ham, L. Scholten, och D. Jager, *Focus Op Heling. Een Onderzoek Naar Het Functioneren Van De Helingmarkt, Het Beleid Tegen En De Gevolgen Van Heling* 2016.
- 54 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 55 College of Policing, Safer Streets Fund - Crime Prevention Toolkit.
- 56 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 57 College of Policing, Safer Streets Fund - Crime Prevention Toolkit.
- 58 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 59 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 60 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 61 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 62 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 63 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 64 European Crime Prevention Network, Awareness-Raising Never Hurt Anyone, Did It?, Mythbuster, Brussels: EUCPN, 2020, <https://eucpn.org/document/mythbuster-awareness-raising-never-hurts-does-it>.
- 65 Ibid.
- 66 Ferwerda et al., *Focus Op Heling. Een Onderzoek Naar Het Functioneren Van De Helingmarkt, Het Beleid Tegen En De Gevolgen Van Heling* 2016.
- 67 Ibid.
- 68 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 69 Ferwerda et al., *Focus Op Heling. Een Onderzoek Naar Het Functioneren Van De Helingmarkt, Het Beleid Tegen En De Gevolgen Van Heling* 2016.
- 70 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.
- 71 Ferwerda et al., *Focus Op Heling. Een Onderzoek Naar Het Functioneren Van De Helingmarkt, Het Beleid Tegen En De Gevolgen Van Heling* 2016.
- 72 T. Bjørge och Y. Carlsson, Early Intervention with Violent and Racist Youth Groups, NUPI Paper No. 677, Oslo: Norwegian Institute of International Affairs, 2005.
- 73 Ferwerda et al., *Focus Op Heling. Een Onderzoek Naar Het Functioneren Van De Helingmarkt, Het Beleid Tegen En De Gevolgen Van Heling* 2016.
- 74 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, kapitel 2.

Citat

EUCPN (2021). Vad fungerar för att förebygga inbrott? Brussels: EUCPN.

Rättsligt meddelande

Innehållet i denna publikation återspeglar inte nödvändigtvis den officiella hållningen hos någon EU-medlemsstat eller någon byrå eller institution inom EU eller de Europeiska gemenskaperna.

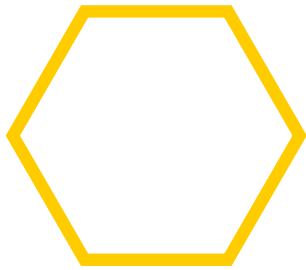
Författare/utgivare

Dorien Stevens, Policy and Practice officer, EUCPN Secretariat.

Del av projektet "EUCPN Secretariat", maj 2021, Bryssel

Med ekonomiskt stöd av EU-programmet Prevention of and Fight against Crime
Europeiska kommissionen – Generaldirektoratet för migration och inrikes frågor

CONTACT DETAILS

EUCPN Secretariat
Email: eucpn@ibz.eu
Website: www.eucpn.org

 [TWITTER.COM/EUCPN](https://twitter.com/EUCPN)
 [FACEBOOK.COM/EUCPN](https://facebook.com/EUCPN)
 [LINKEDIN.COM/COMPANY/EUCPN](https://linkedin.com/company/EUCPN)